

Rõhutute Hääl

Tallinna Ametiühisuste Kesknõukogu Häälekandja.

Tellimise hind:
20 marka kuus
Üksik nr. 5 m.

Jlhub igal neljapäeval.

Toimet. ja tallit:
Tööliste majas,
S. Karja tän. 18.

Nr. 1.

II. novembril 1920.

Nr. 1.

Sisukord: Isborski weretöö ohwrid. — Kolmas aastapäew. — Meie eelkäijad ja meie. — Töölistetlast ja riigikoja valimised. — Miks ei ühinenud me valimistel tsheksimate fotsialistidega? — Mis me riigikogu tegema hakkame? — Siakustate nimed. — Tallinna Ametiühisuste Kesknõukogu nimekirjad riigikogu valimistel. — Töberafonditru walisjus. — Kuidalad, kulbrulad, kulbonud — Sõna on fotsibe partel tekkomteel. — Mispäraft on fotsibe nummer valimistel?? — Kooselatud ja teadaanded.

Isborski weretöö ohwrid.

Sotsialdemokraatlise siseministri Hellati käsul aeti 30. augustil 1919 a. Esimene Üle-Eestimaaaline Ametiühisuste Kongress laiali ja saadeti 102 saadikut maalt wälja, kelle hulgas 26 meie unustamata seltsimeest Isborskis kõige werisemalt demokraatlise wägivalga ohwriks langesid.

1. Hannus, Aleksander	13. Kuitnik, Johannes
2. Hammer, Eduard	14. Niismann, Johannes
3. Koolmeister, Mihkel	15. Dr. Nebane
4. Brunn, Aleksander	16. Maasil, Willem
5. Allit, Johannes	17. Uumberg, Alfred
6. Schmidt, Martin	18. Uumberg, Marta
7. Pestmann, Johannes	19. Eippo, Johannes
8. Pärtel, Abo	20. Wennikas, Harald
9. Wollmann, August	21. Kätsep, Johan
10. Sun, Martin	22. Kummer, Johannes
11. Gutmann, Pauline	23. Jäärer, Aleksander
12. Mahoni, Johannes	24. Wolbrück, Karl

Kahe nimes teadmata.

Nende mälestus olgu meile jäädawalt püha!

Au largerutele!

Igawene needus nende timukatele!

Kolmas aastapäew.

Nõukogude võimu kolmas aastapäew. Kivi palju ütleb see sõna igale töölisele, igale rõhutamisele, olgu ta mis rahvusest rahes!

Endise Venemaa anderikkam kottulepe-politiker — väheilmane Tjeretelli ütles sm. G. Sinowjewile oktoobri-pöörde eelõhtul: „Meie pidasime kuus kuud vastu; kui teie kuus päewa piisate, siis on ajalugu teid õigeks mõistnud.“

Mitte kuus päewa, vaid kolm tervet aastat on nõukogude võim püüsinud, kuigi kõik kapitalistlikud riigid nõudmööda ta vastu saatnud on oma vägesid ja toetanud igat õrnekätt, kes mõistnud on Venemaa „päästja“ osa enda peale võtta. Kõikalt on — nimetada ahmuikfi jeda tõlasja ja jellelamaga on siis ta helnud, misjagune hiiglasuur rahvuswaheline rühtsus Venemaa töörahwa revolutsioonilt on.

Kas ei ole maailma kodanluse paremad pead juba kolm aastat uurinud, kuidas „Wene küsimust“ otsustada, ja kas ei ole nad lugemata hulga tegelikka katfeld teinud, et jeda küsimust otsustada? Aga Wene walged kindralid on üksteise järel põgenenud, piiririigid on üksteise järel nõukogude Wenemaaga rahu teinud. Ainult — hislaad, Wenemaa piiride sulgamine ja agitatsioon ning mandefektide sigitamine on veel jõudmööda hirmus wägewatele liitrihtidele ja Amerikale. Kuid ka selle wastu tõusjavad Lääne-Euroopa ja maailma mere laguse manvermaa tööliised itka otsustawamalt ja ähwarawamalt. Kolihaktide ja Wrangelite awitamine ei ole nõukogude Wenemaad murda suutnud, on aga — töölisteklassi igalpool suuresti kihutanud mõtlusele Wenemaa asjadesse segamise wastu ja fama hoodiga ka liitrihtide kodanliste klasside wastu. Riitrihtide walitsemad klassid on oma „aitamise“-politikaga hirtawalt saagnud jeda ofka, mille peal nad ise istuwad.

Et oma esimest ega teist aastapäewa ei ole nõukogude Wenemaa pühitsevad wii hoodfates oludes, kui tänawuist — kolmandat. Tunamullane aastapäew langes küll ühte revolutsioonidega Saksamaal ja Austerria-Ungaris. Siis küsisid tööliised hommikust lehte lugeses: „Kas ei ole eila üh-

tegi trooni ümber tõugatud? Aga terve Siber, Uraal, Põhja-Wenemaa, Ukraina olid siis alles mitmet sorti walgete lääes ja eel seisis hulk kibedat ja wisa mõtlust. See mõtlus tõusis oma pinewama kipunü järgmiseks — teiseks aastapäewaks, kui Judentiisi hõdawaewalt Witeri alt taganema tõõdud oli, Waidoner Krasnaja Wotka all omale Jugliise ordumärkijid ja rühtliid mõistab teenis, Demikar Drelli all oli ja Wlaskina kippus.

Õtseohene sõjaline hädaohi on nüüd nõukogude Wenemaale kõrwaldatud. Rahuleping Soomega ja eelrahuleping Poolaga on wus wai üheilmise kontrewolutsiooni ühikesse wäerimda ja annab nõukogude Wenemaale võimaluse, kui Wrangel ja Petshura liikwideeritud, rahulisele üledelitamale tööle ajuda.

Kuid kõitide nende mõtluste tagajärjel on nõukogude Wenemaa seisukord wääl küllalt. Mitte jellepärast ei ole Wenemaa suuremates linnades ja põhjapoolsetes lühernangudes tõdurmuudus, et Wenemaal wälja ja itha ei ofeks. Meid ei saa kohode toimetada, sest transpordi olud on kodasija mõjul korrast ära. Tõõstus on kodusija tagajärjel fidanemas.

Waadake siis! — Hülitawad kaptialid jüügrid, — mis nõukogude võim rahwale annud on! Logunemise, elajaliku wileksuse, hirmuwalitluse!

Miks on see sõrm, mis jeda näitab, werrine ja wii kihaw? — Küsimine meie meikt parastajatekt. Ta on tööliste weresse kasleud, mis teie wakanud olete mõtluseks nõukogude Wenemaa wastu! Ta on wii kihawaks paisunud sellest mahlast, mis teie omas kodus töölistest wälja pigistate!

See, kes! aga kodanlane — olgu ta mis rahwusest rahes — peaks häbenedes silmad maha löõma, kui jutt on neist kannatusbest ja sellest ennastjalgawast mõtlusest, mis Wenemaa töörahwa ofaks on oluud nees kolm aastat. Küstige igalt rihtugusekt jultunud wariseerilt, kust tuli nõukogude wabariigil see jänd, et ta kõige hirmsamates oludes siiski kolm aastat wastu panuud on jurtuud nende lugemata waenlasteie, kes igast ilmakareest ja seestpoolst tema pear-

le longesid. See sai ainult selle tõttu võimalikuks, et nõukogude võim tõesti kõige laiemate töörahma hulkade oma võim on. See võim on töörahmale annud, miske eest võideldas: wabrikud, tehased, mõtsad, eluhooned.

See kokkumantol aastapäewal jaadab kogu Eesti töölisklassis lihes kõigi maade töölisklassiga oma wennalikka terwtusi Wenemaa töörahmale ja häälob: elagu nõukogude waba-riiki!

Meie eelkäijad ja meie.

Wiskiteistkümnend kuud on Tallinna ametliühijused ilma häälekandjata olnud. Mõllu juuli lõpul pandi „Töö Hääl“ kinni. „Töömehe“ nummer ilmus peale lõpmataid jäändamisi trükkist, aga konfiskeeriti. Teised am.-ühijuste häälekandjad ei saanud „de facto“ enam ilmuda, kuigi „de jure“ see ilmunumire keelatud polnud. Takistuseks oli tolleaegse sifeministri jalajane korraldus, et meie häälekandjat trükk ei wõetaks. Siin tuleb kõrwuti seada jossiaal-demokraatlike ja rahwaerakondlike sifeministri „suhe“ am.-ühijuste häälekandjaga. Sotsiaal-demokraatline sifeminister oli päris seaduse teener ise. Sehe wäljaandmise kwiitungi saime alati takistamata. Aga meie — töölisklass — selja taga tegi see „töölisklassi partei“ mees eramiisil korraldusi, mis sehe wäljaandmise tegelikult wõimatuks tegid. Rahwaerakondline sifeminister wõttis awaltkult seaduse peale, kui meie — töölisklass — seda seadust tarwitada tahtsime: siigi paar kuud ei annud ta meile kwiitungit wälja, ilma milleta aga lehte wälja anda ei saa. Teised meie asemel oleksid riigikohtu ees koebustust tõstnud. Aga meie loobusime sellest, sest — adwokaat Stenberg on wäga kallid ja küll töölisklass oskawad seba omawolt ka ilma riigikohtuta hinnatal Herrra Einbundi oli ainult üks „seaduslik“ põhjendus meie häälekandja was-

tu. Muutku meie sehe nimi ära, „Rõhutate Hääl“ — see nimi olla tema isiku wastu sihitud. Kesknõukogu otsustas ühel häälel — nime mitte muuta. Ei ole me tahtsime ühegi sifeministri pilli järel, mis pidime nüüd selle upjata nooreherra kallipulga järel talitama hakkamal. Kas arwab herra Einbund ka tänapäew, et see sehe nimetus ikka tema isiku wastu on sihitud? O, ja! Siin maal on mõnegi aasja iga pikem kui sifeministri oma. Einbundi ei ole enam Araabia täkkudega sõitmas, aga needjinalised rõhuvad on alles ja nende hääl peab kostma! — „Rõhutate Hääl“ ilmus. Kas teba wõiksime junnid päris „seadus ja kohus“ ise wõi mõni admiinistratiivne määrus wõi trükkimõistluste lõppemine, teba ei tea me tänapäew weel ütelda. Meie eelkäijad ei ulatanud kunagi kohimaluse pingini. Nähtawasti on n. n. kohtulikute wastutusele wõtmise ajafirjanduse suhtes „meie“ maal üks admiinistratiivne talitus, mis wõimumeeste tahtmisest oleneb. Seelugust nähuust nime-tatakse — omawoltiks. Kas on herradel selle jaoks muid nimetusi?

„Rõhutate Hääl“ saab kokkumataalt kostma. Dige walwel, töölisklass, sest nurga tagant wõib alati midagi ilmuda, mis selle hääle kumbutamijeks määratad on!

Töölisklass ja riigikogu walimised.

Kui mõllu asutawas kogus arupäriniist soja sehe wäljasaatmise kohta arutati, siis õpetas M. Hellat töölisi selle kogu kõneto-tilt: — Wõtte wõim walimiskõbedeliga seaduses ettenähtud korras!

Kuna Kesknõukogu arwitiid riigikogu wafimiskõbede oma kandhaatide nimekirjaga

läinud on, siis tuleb küsida: kas peab seda mõistma kui Hellati õpetuse omakõbediniist ja kuusjet, et töölisklass wõtku wõim walimiskõbedeliga seaduslikul ajal? — Mitte mingi tingimisel ei tule seda nii mõistat.

Kõbedatus ei kohku kunagi wägitwolda harwitamast, kui tema wõim taolu peale

tuleb. Alles hiilub mees pehvis Serbia wõltsitud Belgia sõjavõltskogu laialt, kui kommunistid peol enamuse saad. Kommunistide enamus Ilnawoosikus on ju igale walitsusele hulga wähem häda- oht kui samasuguse kommunistiline enamus parlamendis. Aga — näete, siiski! — Ja teine samalaadiline fakt on meel õpetli- kumgi: New-Yorkis hääletas kodanline enamus mis sotsialistlik saadikud uske ha- ha. Kui siis mitel walimistel need samad mis sotsialisti kogu waliti, siis hääletati nad ainult wälja. Ja — need olid kõigeft sotsialistid, keda nii wägistati, aga mitte kommunistid, ming enamust ei olnud neil ka mitte, waid enamus oli kodanline! Aga — näete, siiski!

Kas ei löö Eesti kodanlane ristitäheldest ette ja ei tõrju mõtemi läega meie „häbe- mataid kõhtlusi“ tagasi? Lõendas ju Jaan Lõnnus 1918. a. algul, et tema enamist walitust kumistaks, kui enamta- jed Eesti ajutawa kogu walitustel enamu- se jaoks. See mullu kuuldi sedajama juttu samasuguste hunkide suust. Meil ei puu- du andmeid selle küsimuse lahendamiseks ja kodanlike sihtasutuste paljastami- seks.

Siljuti löi Eesti mitlonääride „Päewa- leht“ (nr. 246 — 29. okt.) nehamveerulise artikli (wist) kellegi kõrgema sõjawäelase sulest, kus rikkalik materjal awaldati sel- le kohta, kuidas rahwa tahtmisega 1918. a. detsembris, kui puuased peale tun- gimas olid, dieti olid. Siin mõringad wä- hejed, kuid iseloomustunud faktid, mis lõpoolet wäga mittekohemõttelisi teelt kõnelewad.

Kui 1918. a. novembris puuaste peale- tungimine algas, ilmus Narwas 4. polku mehi ainult Jõhwi ümber olewatest wal- dadest, Rakwerest ja Tallinnast. Narwa elanikud ilmusid polku ainult selleks, et piisni kätte saada, sellega kaduda ja hiljem kaitsehitlaste ja rahwawäelaste peale tuld awada, tebrasti ja telefonit läbi lõhutada. „Meil 4. polku ohwitserid jooksid latali. „Määratunised, hulgalised ülejooksunised, seljalagant lastunised ja teised jarnased nähtused kordufid pea iga päew kogu det- sembriliku jooksul.“ — mit tunnistas „Päewalehe“ asjatundja. Ta rõhutab: „Irgu mõeldagu, et see löi ainult niwii- si Wru wäerinnal sündis — lõna wäe- rinnal oli asi meel hullem. Mõeldagu ai- nult Wõru ja Tartu logetise peale. Ei langenud ju Tartu lahingus... sõdurid jooksid latali ja hakkasid linna wõwima ja rüüstama, mit lihtne ja kurb oli lugu.“ Ka kaitsehitidu kohta ütles see asjatundja:

„... kaitsehitidu ei olnud mõtetki tegeftkult kodumaa kaitseft oja wõtta. Nende „samaa tunne“ ja „sõdimiswaimustus“ difteerisid meile ette hoopis teised ütlesanded, millest praegu rääkida ei waffa.“ Ja edasi: „... esimestel kuudel tuli meie mõrka wäe- rinda selleläbi nõrgendada, et ... wäeoja- dest õige jagedasti 10-15-mehelisi ratsa- ja jalawäe jalku wälja saata tult — „õirga põllumehe“ häest wilja ja muu saaduse ja wauustuse „wastuwõimiseks“, sest et hea- meelega ja ilma hurweta jeda ainult üksi- kund põllumehed heaks arwastid anda.“

Meie ei taha mitte ütelda, et kodanlus punawäe suurkõrge ees oleks pidanud rahwahäletamise wõi mõnejugete wal- mise toime panema, et teada saada, mis- luguft riiklist ja ühiskondlikku korda tahab Eesti rahwas. Seda ütelda oleks lausa narwis! Iga rahwa tahtmine awaldub ju mitte ainult hääletamises. Ja see piit, mis „Päewalehe“ artikli kirjutaja maalib, ongi kirjutus sellest, mis jugete rah- wa tahtmine 1918. a. lõpul lõepoo- left oli. Siid — kas hoolis kodanline kütkond sellest!

„Kas Soome wabatahtlikkude wäeoja, mis õige kriitilisel silmapilgul meie wäerinnale jõudfid, andsid meie rahwawäe- le selle tõnke, mida lei suurimad wiima- sele anda meie ise. Soomlased olid need, kes meie loiu rahwawäe oma waimustu- sega kaasa hakkasid ja imet tegema panid.“

Mit seletab see „Päewalehe“ autoriteet- line iit, kuidas rahwa tahtmist „õngati“ ja „imele tegemine“ liikuma pandi. Ja see seletus on ajalooliselt õige. Päts ja Rei sündisid Soome sihturikkude abil rah- wale Eesti kodanlike õhukele klassitad- liku liht tahtmise kaela, panid rahwale pussimeeste abil „mõistuse pähe“. Mit ta- litab kodanlus, kui temal on waja oma wõimu jalale saada.

Ka ajutawa kogu asjajärel on ses juhtes õpetlik küllalt. Mäletame ju jeda „jõudu- de wahetorda“, mis af. kogu walimiste ta- gajärel kirjunes: 41 jotti, 30 kõberakond- last, 25 rahwoerakondlast ja ligi 20 maa- ja taewalikkast, kaks ja wenelast. Siid mis tult tegeftkult? D. Strandmanni wa- litus oli ainult sel määral „teguwõimas“, mit määral ta rahwoerakondlist, j. o. af. kogu wähemuse poliitikat ajas. Rah- woerakonna 25 leentooli kaalust kõbera- konna ja jottide 71 kaugelt üle, sest need 25 on suurkapitali esitajad ja — tel- seks, „meie wägewate hiitlaste õetus“ on sellele paremale tiwale toekam kui kõige- le, mis sealt pahemat kätt on. Mäletame ju jeda igawest kõneleminu af. kogu mine-

ma-astastest istumistest: „mis ütles selle kohta wäljamaal!“ — 71 olid af. kogus küllalt wahwad, et maajeadust ja teisi „fotifidistidid katseid“ teha. Aga — nende jeaduste ja utjaste eluase wiimise katse wõttis D. Strandmannilt peaministri panna ja ajendas rahwaerakondlike wahemuse awalikalt walitjuse pukti. On ju kõigil meeles see peata kowamine, millega D. Strandmann oma wäljekodanlast walitjusest päästa katjus. Ühe läega kirjutas ta 102-ge „wähjasaatmise“ kirjule alla, teistega — wilja normihindade arastatamise utjusele. Tal olid kõik näpud wirgalt ametis, et walitjuse-laenukehe pardast finni hoida, aga suljatas siiski wette: esimene hallparunite kongress tegi nullu nowembris D. Strandmanni walitjuse kohta oma sõjakohutlike utjuse — kaalutud ja kerge leitud! Nimelt nende meeste pung, kes Strandmanni walitjuse selkaga seisid, oli kerge leitud...

D. Strandmanni walitjuse laugemine jai piriwooniks koge ajajärgu wahel kodanluse walitsemise S. Wäljekodanluse walitsemisele (warjultuulisele walitsemisele) kuli lõpp. Algas awalik jumkondanluse diktatuur, mis tänawu oktobris Jaan Dõnisoni reshhiimil näol oma sellekordse kõrgema tipuni tõusis ja peale riigikogu walimisi uue hooga edasi arenema pistab. Praegune tõberakondline walitjuse on üpris ajuline ja ühriike nähtus — kühite kõwertkät selles arenemises. Tõberakonna walitjuse praegu on — weel awalikumalt suurkodanluse poliitika tegemine kui ta jeda nullu oli.

See üleilidistes joontes kirjeldud wahetordade arenemiskäik näitab, kui wahje kodanluse kühjuga „enamustest“ hoolib. Et la walitjused rahwaerakonna 25 leentooli, täna walitjead tõberakonna 30. Tõepoolest aga walitjeb mammon. Kuldwastikas on oma troonil, aga tallipoiwad on tal täna ühed, homme — teised. Ja mis lähes see

kuldwastika heale teebimisele korda, et jäärane leentoolide arw ainult ilks weli wõidib ajutawast kogust on!

Dõnisonid ja Strandmannid, Astid ja Pätsid tunnistawad jeda, mis klassijõudude wahetord neid harrastada käseb. Klassijõudude wahetord aga on niilugune ast, mis wäljaspool ajutawat kogust, wäljaspool riigikogu ast, kujuneb. Ja ta on wäga muutlik. Jekranis niiluguses wäljefes päkapikkuses riigis kui Eesti piluudab iga wäljefingit maudainis neis wahetordades koge suuremaid wapunustul, jett piud tafakaastu pidamist ei ole kuigi suur. Need wapunustused on jeda järelnud ja äkilisemad, kuna wälje Eesti mearanis tundekit on wäljasilma lühtes. Rõnkoode Wenemaa kodanlike Eesti lähema naabritema, kapitaaliline Inglismaa kodanlike Eesti seljatoena — need on kühetõud igasugustele maawänimisele.

Nagu Wenemaal alati on leidunud mõni walge kindral ja nagu laias maailmas alati on leidunud mõni lat riik, kes jeda walget kindrali koetab, nii ei jaa ta Eesti ükski walimisejedel Pätsid ja Hellatid olemataks teha, olgu need Pätsid ja Hellatid erariietes eht kindrali pagunitega. Eesti „päästmine“ on ju hoopis lihtsam ast, kui jeesama toimetus Wenemaa lühtes. „Raks Soome wabatahtlittude wäljalga“... ja ühe miljonäri pung ning — walimisejeditte lugemise tagajärg ongi tagajäretaks tehtud!

Witte walimiskastide siin ei tule meid nurida, tõblised, kui kodanluse itte ast wabaneda tahame, waid — rahwuswahelikt seikforda, tõbliste liikumise arenemist Lätimaal, Soomes jne.

Misjooks siis minna walimistele? Selle jooks, et klassiwaenlaste peastaapi tungida ja riigikogu afnast wälja — tõd-rahwahulkadele kõneleda tõtt.

Miks ei ühinenud me walimistel iseseiswate sotsialistidega?

Mis wahje on teie ja iseseiswate sotsialistide wahel? Et ole teie ju mõlemad S. Internatsionaalki mehed? — nii küsimad meilt tõblised, isearanis wäljaspool Tallinnat. Seefuguste küsimuste peale anname meie siin kokkewõtlisku wastuse.

Tõsi on, et iseseiswate sotsialistide pärti omal ajutawal kongressil tänawu aprillil utjutas S. Internatsionaalki põhimõteted omaks wõtta ja tekkomiteed kohustada S. Internatsionaalki käidesaatma komiteega läwikatimisele astuda, et Eesti

iseiswate partei 3. Internatsionaali vastu wõetakse.

Mis on iseseiswate partei keskkomitee selle otsuse tähtsuseks korda jaatnud? Mõnikski aruannet ei ole olnud, aga andmete põhjal, mis meil on, kujunes see nii. Eestiinmaa kommunistiline partei jaotis (waata S. Krusi wastus W. Kingitsjemale, „Tõõ ja Wõllus“) Kommunistilise Internatsionaali Täidesaatwale Komiteele kirja, milles seda parteid häwitawalt arwustatud on. Meil ei ole teada, et iseseiswate partei keskkomitee 3. Internatsionaali täidesaatwale komiteele selle peale wastuwaiduse kirja oleks jaatnud. Aga see oleks ometigi see samuti olema pidanud, mis iseseiswate tingimata oleks astuma pidanud, kui neil 3. Internatsionaaliga tõsi taga oleks olnud...

Sobalikes lehed, kes alati selle eest hoolt on kannud, et iseseiswate parteid suureks ja tähtsaks pühuda,*) kuulutasid omal ajal suure tõmuga, et E. Zoonas olla Moskwas Internatsionaali kongressil Eesti iseseiswate parteid nõuandwa häälega esitamas. Aga see ei olnud nii. E. Zoonas „ei pääsenud“ üle piiri Wenemaale. Kui me aga 3. Internatsionaali teise kongressi manifesti ja üleskuseid silmitseme, siis leiame neilt ka — R. Wakmani allkirja. Kuidas pääses R. Wakman Eesti Moskwa? Kuidas pääsesid sinna kaadikud Koreast, Indiast, Hiinast? — Kas ikka oma wälisuste loaga ja salongwagunis? Kui Eesti iseseiswate 3. Internatsionaali pääsemisega tõsi taga oleks, siis oleks E. Zoonas kindlasti Moskwa pääsenud...

Kas kuud on 3. Internatsionaali kongressist möödas. Kas on Eesti iseseiswate partei kongressi otsused omaks wõtnud? Seda Teara teab! Mõisugust tähtsat otjust aga, nagu 3. Intern. kongressi otsuste omaks wõtmise, et wõi ometi saaya jääres hoida! Tsegi siis, kui riigikohtu prokurööri kangesti kardetakse, et wõi üks poliitiline partei nii salapäraselt toimetada mitte. Kui Eesti iseseiswate 3. Internatsionaali pääsemisega tõsi taga oleks, siis oleksid nad otsustanud 3. Int. kongressi otsused wastu wõtta ja seda awalikult teada anda...

3. Int. kongressi otsuste põhjal wõib igal maal ainult üks kommunistiline

partei olla, kes 3. Internatsionaali kuulub. Nii peaksid iseseiswad juba päewa-
korrale wõtnud olema küsimuse, et Eestiinmaa kommunistilise parteiga ühte liituda. Aga sellest ei ole tippu ega kõppu.

Sellepärast ütleme me endale: See partei on oma aprilli-kongressi otsusega töölisteklassile aprilli teinud ja — me läheme walimistele oma nimekirjaga.

Kolmandasse Internatsionaali kuulumine ei ole ju mitte paljas wõimuline ehk ainult rahmusewähelise tähtsusega küsimus, waid sellel on oluline tähtsus partei poliitika kohta just sel maal, kus partei asub. Kuid nimelt just selle kodumaalise poliitika asjus on iseseiswate partei enesele — ütleme — piiramata tegewusewabaduse jätnud: tal ei ole programmi, tal ei ole ka otsuseid, mis programmi aset wõiks täita. Iseseiswate partei aprilli-kongress wõttis ainult ühe otsuse wastu, millel programmi miline tähtsus on, see on resolutsioon m a k ü s i m u s e kohta. Kuid just see ainus programmi laadiga resolutsioon paljastab seda parteid otjustawalt. — Mis on nende maaprogrammi naelapea? Tööliste mõisajaharimise ühingud (artellid) kodanlikes Eestis! Kurjemat pilget tööliste üle et wõi olla. Artellid on walitsemas olukorras ainult wahajaam tükkidamata mõisa juurest wäikekohtade juure seal, kus maasaajad ühe hoobiga „iseiswateks“ majapidajateks ei jassa hakata. See on seelama, mis sootse maapolitiikagi. Aga sootid on otjekohesemad ja ütlewad lausa, et tööline jäägu palgatööorjaks, jõukama asi aga on kahetubusekoha pidajaks hakata. Ka artelli kaudu tekivad kapitalistilise korra juures wäikekohapidajad, aga mitte ühismaapidamine. Artell hakkab pudenema niipea, kui tema ühitud ja jõukamad liikmed maapinda oma jalge all trunewad. Kui üksik tööline et jassa kahetubusekoha pidajaks hakata, kuidas jaksamad siis — ütleme — 20 waranduseta töölist üheskoos mõisapidajaks hakata! Et see majanduslikelt wõimata on ja et see ka poliitiliselt äärmiselt raskendatud on, siis jäi artelli meeste hääle häälele kapitalistilises tõrbes. Tööliised ei saa ei mõisaid, ei wabrikuid oma kätte wõtta — tööliised ei saa majanduslikelt wabaneda, kui nad poliitiliselt ei wabane, see on — kui nad riigiwõimu oma kätte ei wõta ja fondalust alla ei suru.

Peas arwama, et iseseiswad oma seltskoha wõidakust ära tunnud on, sest nad ei armasta mitte enam artellidest kõneleda. Nii on nad siis mitte ligilähedalt mitte

*) Spetsiaalselt ses suhtes oli Jaan Tõnisson, kui ta alles „riigivanem“ oli. Munn teas pühuti, et Tallinna Kesknõukogu „iseisew“ olla. Aga see Kesknõukogu otsustas ühel häälel: oma nimekirjaga esineda, s. o. iseseiswate wastu minna.

laugete jõudnud kui meie ametühisuste kongressi jeda mullu augustis oli, kus maaseaduse kohta kindlasti eitan seisukohti võeti.

Kõikvõimuline Internatsionaal kui ka maamajanduse on iseiseisvaid songates meie saabas tõrkinud. Teatavasti oli ametühisuste kongress esimene avalik tööliste organisatsioon, kes 3. Internatsionaali juhtnõuroid omaks võttis. See on meilt ränki ohvrit nõudnud. Meie olime oma võitlusel 3. Internatsionaalile teesid teed rajanud. See tee on üle külvatud meie pa-

remate seltsimeeste jurnalehadega. Meie on 3. Internatsionaal — liibe võitlus. Iseiseisvatele sotsialistidele aga — tore, moodne jalutuslaid ja huvitav jutunaine.

Et Tallinna töölistel iseiseisvaid juba katnelt nende tegude järele hindavad, jeda tõendab see asjaolu, et Tallinna Reiknõukogu ühel häälel võustas oma nimekirjaga valimistele minna. Me saame alati iseiseisvate partei vanumisi, kõhlemisi paljastama ja piitsutama — walu paendlastele!

Mis me riigikogus tegema hakkame?

„Sots“ teatas, et meie minemat riigikogusse „lärmi tegema“. Mis on sõjaid ajutawas kogus teinud? Väerim ja ärandlikka folkuleppeid!

See oli lärm, kui R. Aht minemal aastal 1. juulil oma kirjikuulsa promofitsiooni-kõnega üles astus, et W. Ringisjopp on „Töö Hääl“ artiklite ja Reiknõukogu üleskujete autor. Aga see lärm oli töölisteklassi wastu sihitud. See oli prokurööri kõue. Surmaohjus saadeti kaks kuud hiljem Jõborstis täide.

Ka see oli lärm, kui R. Aht peale ametühisuste kongressi laialtajakamist ja 102 wäljajaatmist aj. kogus pika kõnega esines, mis jeda wäljajaatmist ja muud wägivalda õigeks mõistis. See oli matusekõue meie seltsimeestele Jõborstis.

Mis muud, kui lärm olid ka töit R. Aht ja teiste sõjide kõned aj. kogus maaseaduse puhul, mis töörahwale (tulutage jeda meelde, sõjaid) maad pidi andma, aga tegelikult — kuruprituse andis, nagu 100 aastat warem „kalurahwa wabastamine“ (maast wabastamine!). See lärm oli töölisteklassi petmiseks sihitud.

Väerim oli ka see, kui sõjaid ajutawas kogus suure junga põllutööliste tööaja ja palga määrade korraldamise seadust tegid. Seft need niigetudki määrused on suuremalt jaolt paberile jäänud, kuna sõjaid teise käega walget terrori praktiseerisid, mis tööliste klassiwõitlust halwas. Selle lärmiga aga aratati maatööliste hulgas lootust, mis neid töölisteklassi rühisid heatahtlikudena kodanlise walitsusewõimu wastu pidi hoidma.

Ja nii — ilmsõpmata üks alaline lärm,

et jelle miira sees kuulda ei oleks piitsa plahumist palgatõõrja turjal.

Sõjaid teadwad, et meie riigikogusse mitte jeda lärmi, mitte jeda poliitilist agitatsiooni tegema ei lähe, waid wastasrinda asume ja oma agitatsiooni kodanluse wastu sihime. Sellepärast need truud kurnajate teenrid nii teatama ruttasidki: Reiknõukogu läheb riigikogusse lärmi tegema!

Jah, meie saame tõstma lärmi iga kord, kui kodanlus jälle uusi tõdituid töölisteklassile walmis paneb; jälle seadust teeb, mis niilgijate taskuid peab täitma; jälle meitsit jaht peab waulupidu tänawa katustel, eht meie klassiwõitlust salamahit tapab, kas Jõborstis wõi mujal!

Jah, meie saame tõstma lärmi iga kord, kui sõjaid kodanluse wägivalda, omawoli, ahnuust, lekmuust maha salgawad, korebates kõnedes ilustawad ja Pilatusena rahwa ees käsa pesewad.

Tänini oli ajutawa kogu kõnetool kodanlaste ja sõjide monopoliks. Sealt nad puistastid peent wale piru töörahwahulka de filmi. Riigikogus saab aga kostma rõhute ja kuruatute hääl kartmatast ja wäljakutsuwalt.

Töörahwa kõige laiemate hullkade ärastamine klassiwõitlusele kapitalistilise korra ja kodanlise walitsuse wastu — see on meie ülesanne riigikogus kui ka riigikogu walimistel. Sellepärast ei tee meie walimiste tihutuslõõst kandidaatide eriasja, waid mobiliseerime esikätt wabrikutööliste hulki walimistihutusest aktiivsele osawõtmisele. Meie piitame, et iga tehase, wabriku,

töökoja töölised terve oma hulgaga nühkuts walmiswõitlusesse kõnelejatena ja organisaatoritena. See on meile lähim, kui saadud hääle arv!

Kui meie kandidaadid riigikogu jaadituleks on saanud, ka siie jääb peatähitus nende jädemele hulkadega. Üheksate rühm asutawas kogus oli elaw näitus sellest, kui kaugele töölisest hulkadest rühm olla võib, mis ennast töölisete partei rühmaks nimetab, aga tahmapalet nähes oma peent mina kriimustab. Meie heidame oma riigikogu rühmasti iga jaadiku wälja, kes herrasmeheks saamise kalduwust peaks awaldama. Digan see streit, olgu see mee-leawaldus ehk muu töölisete hulgaline ülesastumine, aga meie jaadik weab esimeses ridadeis olema. Riigikogu funktoolile astub ta neil korradel jelleks, et terwele töörahwale liikumise ülesandeid ja wõtet selgitada. Töölisete ühijuste kaudu, koosolekute kaudu ja igal muul neile kätteleaadawal wiisil peawad meie jaadikud alalises ja otsekoheises jädemes ja kokkupuutumises olema kõige laiemate proletariaadi hulkadega.

Uga — kuidas jääb seadustega? Meie jaadikud peawad ka seaduste eelnõudega esinema. Uga — mitte niisugustega, nagu jotsid esinesid. Sotside seaduse eelnõud olid mustlajekaup. Mustlane kiitib mitmekordse hinna wigase hobuse eest. Sotsid tegid eelnõusid, mis töölisestklassi huwile ei wastanud, aga kiitid neid häbemata jultunusega ja nõudsid, et töölisestklass nelle selle eest kõik annaks, mis tal on — oma usalduse. Uga jotsid toimetasid weelgi jõledamalt. Komisjonides ja mujal telgitagustes

tegid nad kodanlusele suuri ja tähtsaid järelandumisi. Kui said kõik seadused, mis belid „töölisete kasuks“ antud olewat, — kurrajate klassituluude riikiks. Töölisestklassile sellest paremust ei tulnud. Küll aga halwas see „nuendumste“ jant töölisestklassi wõitlusehoogu, kuna wähem teadlikud lihid istuma ja taewamannat ootama jäid, kui waja oli igapäew kibedasti wõidelda. Sotsid kauplofid kodanlusega telgi taga: meie sellat ajab ametiühijuste kongressi laiali ja saadab ninauuehed teise ilma, aga teie wõtte seadus põllutöölisete töötaja ja palgamaärade kohta wõstu, sest muudu ei ole meil midagi, millega töölisete löugi kiini toppida! Uga ühitiitluse negi, iga armetumagi „nuendum“ on töölisete werd marmaläinud. Sotside ülem tarkus oli — töölisestklassi löhkuda nende piisikeste järelandumistega, mis kodanlusest wälja nuruti.

Seda teed meie ei lähel! Meie tee ei wit telgitagustes. Meie töötame wälja seaduse eelnõud, mis käiel määrab töölisestklassi ja seega ka kogu töörahwa tuludele wastawad. Me paneme need eelnõud riigikogule ette. Uga ühtlasi pöörame meie töölisesthulkade poole, et nemad otsekoheisesse wõitlusesse astuks nende eesmärkide ja aadete eest, mis see seadus silaldab.

Seda jaame tegema riigikogus. Mida annab see töölisestklassile? See annab töölisestklassile hea ja kurja äratundmise, et mitte riigikogu, waid tema otsekoheine wõitlus ta elujärge parandab; kui purnustatud on need ahelad, mis meid löidawad.

Rakkuskäte nimekiri.

Meie riigikogu kandidaadid on kõik ilma erandita — lihttöölised. See ei wõinud siinapaart wähele jääda kõikidel nell, kellel mehijust pole awalikult Tallinna ametiühijuste Reskndukogu ja tema poliitikaf armustada. Siis hafatakse isikute kallal noogutama. Meie naelutame siu kinni selle ideasja, et Tartu iseseiswad jotsid Tartu Reskndukogule oma nimekirja soowitafid, seda sellega põhjendades, et nende nimekirjas olla haritud jõndu'id, mida Tallinna Reskndukogus ei ole. Sääraste waimuwaesuse paraadiks ulatafsi

Tartus selle partei „haritud jõndu“! Kui niid juba iseseiswadki selle hariduse-täku selgas meie wastu wälja ratjutawad, mida siis wadata jotsidelt ja kodanlastelt; selle pool hariduse patendi — üliooli diploomi lummaridamine teiseks iseloomuks on. Sellele „hariduse-küsimusele“ lisatakse taewaltkult weel wäikene täiendus juure: ja tundmata nimed on need tal Seda armastawad isearanis jotsid toonitada, sest nad ei ole meie kandidaati weel üheski jshorskis üle maa kuuljaks teha jõndnud!

Stilsti on meie nimekirjades ka üks tuntud nimi. See on sm. Soovans. Kodanlikes lehed kuulutasid ja tuntud kommunistiks, kui ta poolturnult Loulupidu kätawa majakatuselt waha too- di — seilse kuulahaawa keres ja purits pektud jalaluuga. Aga rohkem meil tun- tud nimesid ei ole, sest — walimisõeadus ei anna ju walimisõigust neile, kes sunni- tööle mõistatud, nagu Jnd. Waldek, Weg- ner, ehk Wenemaale sihitatud, nagu Jms. Kofks, ehk Isborškisje maetud, nagu tun- tud 26!

Ka haritud meeste nimesid ei ole meie nimekirjas — nagu öeldud — mitte. Aga — jotside, tööerakonna, rahwaerakon- na, maa- ja taewaliidu, saksa partei nime- kirjades ei ole haritlasti ja poolharitlasti wähel. Soõsidel on kümme nimekirja ja igas on eji m e s e d 15—20 kandidaati, kas haritlased ehk poolharitlased. Ja — mida enam parentale poole, jeda rohkem för- geesti haritud mehi. Grandiks on wast ehk ainult maaltidu nimekirja, sest suurem hulk „põllumehti“ ei ole mitte suurema haridu- jega kiri töölaine. Kuid — jelle üle ei piukata teegi! Mifs? Sellapärast, et nad julgewad maaltitu arwustada ja neil pole sellepärast wajuadust jarnaste põhien- duste warjule ennaft peita.

Meie tunneme kätt lugupidamist ha- riduse wastu, aga me wihtame ha- ritlasti, kes oma teadmised ühes endaga hiifkis kodanlusele maha wõõnuud on elundnustate eest!

Seal on ülikooli diploomiga mehed — Sellas, Rei; seal on pooleli jäänud för- gena haridusega — Dinas, Alma Ostra; seal on mehed, kes ülikoolis käinud ei ole, nagu K. Nst, Mihkel Martua. Mis on töölisteklassil nende meeste hariduseft kasu? Kahju on nad töölistele loonud, milles oma teadumisi kodanlusele. Mis on töölistel Nsti ja M. Martua „harimatu- jekt“ kasu? Neil meestel on loomulik juudase and, mis suur ja hiilgaw, ilma et see ülikoolis teritatud oleks!

Kommunistilise Internatsionaali teise kongressi otjus nõuab, et saaditud parla- mendis kõneleks niisugust teelt, mis aru- saadaw oleks igale töötöölisele, igale talu- pojale, pejunaisele, karjajale.

See da teelt nõuab kõnelema iga töölaine töölisele.

Meie nimekirja on rakkus kate ni- mekirja. Panna ja maaltöölaine on meie nimekirjas üksteisele kae wabanud kogu töörahwa wabaõtamijeks. Meie nimekir- jaga läheb walimistele haamer ja sirpl!

Tallinna Ametiühisuste Kesknõukogu nimekirjad riigikogu walimistele.

Tallinna walimisringkond. Nr. 10.

1. Soovans, Johann — hõweldaja. Tall. metallitöölaliste am.-üh. abiesimees.
2. Sonta, Jaan — katelsepp, Beetri teh. wanem. Tall. am.-üh. Kesknõukogu liige. Tall. metallit. am.-üh. liige.
3. Alkjo, Johannes — metallist. Tall. am.-üh. Kesknõukogu asjaajaja. Tall. metallitööl. am.-üh. esimees.
4. Rooberg, Jüri — treial. Sadama te- hastes. Tallinna am.-üh. Kesknõukogu abiesimees.
5. Wanja, Johannes — katelsepp. Sa- danna tehastes. Tall. ametiüh. Kes- nõukogu esimees.
6. Ruzgema, Jaan — lufusepp. „Beega“ kaalu tööl. Tall. metallitööl. amet.-üh. rewisionikomissjoni liige.
7. Reinberg, Jaan — Kaplas. Põllu- mees.
8. Samra, Johannes — wataja. „Alma- rine“. Tall. ametiüh. Kesknõukogu juh. liige ja kassahoidja.
9. Tiidemann, Willem — põllutöölaine. Kat- silas.
10. Rõgu, Eduard — (wataja) wormija. Krull. Tall. am.-üh. Kesknõukogu li- ge. Tallinna metallitööl. am.-üh. ju- hatuse liige.
11. Leetu, Jaan — Johansonil. Tall. kee- mia-paberitöölaliste am.-üh. juhata. liige.
12. Karn, Ella — Wiljandi maaltöölaliste Keskliidu nõukogu liige. Wiljandi maaltõuna maaltöölaliste liidu juhatause liige. Lühalaane tööl. ühij. esimees.
13. Järm, Paula — kinttöölaine. Balti pnuwillawabr. wanem. Tall. am.-üh. Kesknõukogu liige.

14. **Piirermann, Gustaw** — kütja Tjellulose wabriku wanem. Keemia-paberitööl. am.-üh. rewisjonikomissjoni liige.
15. **Reinthal, Jüri** — nõelatöölne Kaplas.
16. **Sommerstug, Arnold** — raamatupidaja. Tall. am.-üh. Keskõudokogu sekretär. Tall. sadamatööl. am.-üh. kirjaloimetaja ja raamatupidaja.
17. **Simson, Peeter** — puutöölne. Wene-Balti tehases.
18. **Sans, Mihtel** — Kaplas. Käsitöölne, kamaagne töölste organiseerija.
19. **Prass, Aleksander** — treial. Krull. Tallinna metallitöölste ametiühituse asutaja liige.
20. **Andrejew, Sergei** — Portus. Tallinna metallitööl. am.-üh. juhatusel liige.
21. **Jakobson, Jaak** — kiutöölne. Balti puuwillawabrik. Tall. am.-üh. Keskõudokogu liige. Kiutööl. am.-üh. juhatusel liige.
22. **Leewalt, A.** — elektromontöör. Tartu metalli wabr. Tartu am.-üh. Keskõudokogu liige.
23. **Tammik, Karl** — katelsepp. Peetri tehase. Tall. am.-üh. Keskõudokogu juhatusel liige.
24. **Güis, Karl** — wälaja. Tallinna am.-üh. Keskõudokogu liige.
25. **Preem, Alfred** — Kaplas. Põllutöölne.
26. **Sauströöm, Eduard**. — Tall. metallitööl. am.-ühituse juhatusel liige.
27. **Güis, Madis** — keemia-paberitöölne Tjellulose.
28. **Wainio, Tõnu** — keemia paberitöölne Johanisoni.

Karju walimisringkond. Nr. 4.

1. **Reinberg, Jaan** — põllumees. Kaplas.
2. **Engelberg, Hans** — mehharitöölne. Kaplas.
3. **Saura, Johannes** — wälaja. „Jlmarine“ wabr. Tall. Am. üh. Keskõudokogu juhatusel liige ja kassapidaja.
4. **Sauströöm, Eduard** — wäsepp. Portu teh. Tall. metallitööl. am. üh. juhatusel liige.
5. **Aurgema, Jaan** — lukusepp. „Weega“ kaalutööl. Tall. metallitööl. am.-üh. rewisjonikomissjoni liige.
6. **Sans, Mihtel** — käsitöölne. Kaplas. Kamaagne töölste organiseerija.
7. **Puis, Peeter** — käsitöölne. Wiljandi raudtee peal. Wiljandi maakonna maotöölste liidu juhatusel liige.

8. **Reinthal, Jüri** — nõelatöölne. Kaplas.
9. **Prass, Aleksander** — treial. Krullis. Tall. metallitööl. am.-üh. wõlmitõude loogu mandaatkomissjoni liige.
10. **Preem, Leopold** — põllutööl. Kaplas.
11. **Güis, Karl** — wälaja. Jlmarine. Tall. am.-üh. Keskõudokogu liige.
12. **Tidemann, Willem** — põllutöölne.

Järwa walimisringkond. Nr. 8.

1. **Leetu, Jaan** — paberitöölne. Johanisoni wabr. Tallinna keemia-paberitöölste am.-üh. juhatusel liige.
2. **Rägu, Eduard** — (wälaja) wormija. Krullis. Tallinna ametiüh. Keskõudokogu liige. Tallinna metallitöölste am.-üh. juhatusel liige.
3. **Piirermann, Gustaw** — kütja. Tjellulose wabr. wanem. Tallinna keemia-paberitöölste am.-üh. rewisjonikomissjoni liige.
4. **Güis, Madis** — keemia-paberitöölne. Tjellulose.
5. **Simson, Peeter** — puutöölne. Wene-Balti laematehases.

Wiljandi walimisringkond. Nr. 1.

Wiljandi walimisringkond nr. 1.

1. **Teug, Johann** — maamõõtja. Wiljandis.
2. **Karu, Ella** — maotöölste Keskõudokogu liige. Wiljandi maakonna maotöölste liidu juhatusel liige. Tuhalaane töölste ühitusel esimees.
3. **Neesen, Johannes** — Wiljandi realgümnaasiumi õpilane. Töölste organiseerija.
4. **Puis, Peeter** — käsitöölne. Wiljandi raudtee peal. Wiljandi maakonna maotöölste liidu juhatusel liige.
5. **Roosberg, Jüri** — treial. Tall. am.-üh. Keskõudokogu abiesimees.
6. **Preem, Leopold** — põllutööl. Kaplas.
7. **Tomp, Jaan** — põllutööl. Wiljandis.
8. **Rägu, Eduard** — wälaja. Krullis. Tall. am.-üh. Keskõudokogu liige. Tall. metallitööl. am.-üh. juhatusel liige.
9. **Santa, Jaan** — katelsepp. Peetri tehase wanem. Tall. am.-üh. Keskõudokogu ja metallitööl. am.-üh. liige.
10. **Tammik, Karl** — katelsepp. Peetri tehases. Tall. am.-üh. Keskõudokogu juhatusel liige.

11. **Ellis, Karl** — wälaja. Jämarines (end. Wiegand). Tall. am.-üh. Keefnõufogu liige.
12. **Sülitne, Wladis** — teemla-paberitõõline. Tšelluloose.

Pärnu walimisringkond. Nr. 1.

1. **Dooper, Kristjan** — raamatupidaja. Pärnu Sadama töökodades raamatupidaja. Pärnu keefnõufogu abiesimees.
2. **Milko, Johannes** — metallist. Tall. am.-üh. Keefnõufogu asjaajaja. Tall. metallitõõl. am.-üh. esimees.
3. **Jakobson, Jaak** — kuitõõline. Wäit puuwilla wabr. Tall. am.-üh. Keefnõufogu liige.
4. **Hans, Mihkel** — käsitõõline. Kawaagne töõliste organiseerija.
5. **Sommerling, Arnold** — raamatupidaja. Tall. am.-üh. Keefnõufogu sekretär. Tall. Sadama töõl. am.-üh. Ktr. juhataja ja raamatupid.
6. **Sauströöm, Eduard** — wäsepepp. Sadama tehastes. Tall. metallitõõl. am.-üh. juhatusel liige.
7. **Järw, Paula** — kuitõõline. Wäit puuwilla wabr. wanem. Tall. am.-üh. Keefnõufogu liige.
8. **Reinthal, Jüri** — nõelatõõline. Raplas.
9. **Engelberg, Hans** — metsatõõl. Raplas.

Tartu walimisringkond. Nr. 3.

1. **Leewalt, Arnold** — elektromontöör. Tartu metalliwabr. Tartu am.-üh. keefnõufogu liige.
2. **Wanja, Johannes** — katelpepp. Sadama tehastes. Tall. am.-üh. Keefnõufogu esimees.

3. **Milko, Johannes** — metallist. Dwi-gatelt wabr. Tall. am.-üh. Keefnõufogu asjaajaja. T. metallitõõl. am.-üh. esimees.
7. **Püürmann, Gustaw** — kütja. Tšelluloose wabriku wanem. Tall. teemla-paberitõõl. am.-üh. rewisjonikomisj. liige.
4. **Piilmann, Johann** — Wiljandi maakonna maatõõliste liidu esimees.
5. **Santa, Jaan** — katelpepp. Kõrleisneri wabr. wanem. Tall. am.-üh. Keefnõufogu liige. Tall. metallitõõl. am.-üh. juhatusel liige.
6. **Samra, Johannes** — wälaja. Jämarines (end. Wiegand). Tall. am.-üh. Keefnõufogu juhatusel liige ja kasja-pidaja.

Lääne walimisringkond. Nr. 9.

1. **Engelberg, Hans** — metsatõõline, Raplas.
2. **Rooberg, Jüri** — treial. Sadama tehastes. Tallinna am.-üh. Keefnõufogu abiesimees.
3. **Reinberg, Jaan** — põllumees. Kabalas.
4. **Puis, Peeter** — käsitõõline. Wiljandi maakonna maatõõliste liidu juhatusel liige.
5. **Simpson, Peeter** — puutõõline. Wene. Wäit laematehases.
6. **Tiidemann, Willem** — põllutõõline.
7. **Prass, Aleksander** — treial. Metallitõõliste am.-ühisuse wolinikkude fogu mandaatkomisjon. liige.
8. **Zammik, Karl** — katelpepp. Peetri tehastes. Tallinna am.-üh. Keefnõufogu juhatusel liige.

Tööerakondline walitsus.

Kabe asja wastu on laialdased rahwahulgad Gesti, paraku, hwi taotanud: walitjuse kriiside ja walitjuse deklaratsioonide (programmide) wastu. „Utelt“ walitjusest ei oodata midagi uut ja tšelluloose ei loeta ka järjekorralise „uue“ walitjuse pikki deklaratsioonide. Tööerakondline „uus“ walitjuse on oma alamatele selle nudi toonud, et tema programm

waewalt 25 rida pikk on. Seda mõtõ juba seedida, mõtame ta oma orwustuse hamba alla.

Jga walitjuse on taotanud „lakkata mõitlust (?) Gesti isejetsuone tuurits-tamise eest“ ja kõige sõbralikumad wähe-lorda hoida litriitidega. Tööerakonna wälispoliitiline programm seab walitjuse itšсандels teeluust sõbralikku wähekorra

hoida mitte üksnes liitriitidega, vaid ka Lääne-Euroopaga ja Balti riikidega, vahetorrad Venemaaga aga peavad „kindlama taju“ saama. Riisugusi sõnu ei mäleta me eelmiste valitjaste programmides lugenud olevat. Kas hakavad välispoliitikas teised tulleid pühima?

Et vastata selle küsimuse peale, siis tuleb meil „Waba Maa“ (nr. 245) lugeda mitte ainult „me valitjaste deklaratsioon“, vaid ka h-ra Piipi jutujamist selle lehe kaastöötajega välispoliitiliste päewaküsimuste üle. Küsimise peale, kas kätendaks Eesti wäliwõitumine rahwaste liitu iefeiswuse de jure tunnistamisest, on h-ra Piip wastanud, et „rahwaste liidu esitajate seas arwamine walitseb, et de jure ühenduse ainult kõneaineks awalikudelskoosolekutel mõib olla, kuna aga de jure tunnistamisest rüigile, kus kogu rahwas oma tahtmist awaldanud iefeiswaks jaada, tegehtkult mingisugust tähtsust ei olla.“

Peame lugejate tähelepanu pöörama selle asjaolu peale, et h-ra Piip lauemat aega on elanud Londonis ja diplomaatiliselt heelt eriti uurinud on. Inglise diplomaatia aga oskab wähemast riisama keerulisi kõnekaaniisi kujundada kui Hiina diplomaatia, on aga Hiina omast kawalam ja targem. Seal oli h-ra Piipil, mida õppida! Ja — peame üttema: ta ei ole oma walitjuse leiba Londonis asjata sõnnud! Me peame h-ra Piipi lauset lugema kui salakirja. — Mis on „awalik koosolek“? Awalik koosolek on miitingu. — Mis on awalik koosoleku (miitingu) „kõneaine“? Alalõus on keeluguseid kõneaineid rohkesti olaud. Wõtame sellest rikkalikust kõneainete kogust imperialistlike sõja aegse tähtsama kõneaine: mõlemad sõdiwad poole kinnitafid, et nad wastase poole militarismuse, maadehinnitsemise, rahwaste orjastamise wastu wõitlEWad. Kui siis liitriigid wõidu said, tõusid nad militarismuse monopolistideks, panid wõidetute peale kolleda sõjakahtjutafumakku, liiskufid hulga wõdraid maid enda kätte j. n. e., sõnaga — nad ise tegid seda, mis nad Sakfamaa eesmärgi ütlefid olewat. Silit selgub, mis on miitingu kõneaine: see on aaine, mis suurte rahwahulkade meelt wõrgutades meed hulga walitjEWate kapitalistlike ahnitsejate rakkesse paret. Kuna miitid — nagu h-ra Piip ütleb — „kogu Eesti rhwas oma tahtmist on awaldanud iefeiswaks jaada“, siis — inimese tahtmine on tema taewartik, ja — mis tunnistamisest tuurritkide poolt siis siin weel tarwis on!

Sellepärast „walitjeh“ rahwaste liidu seas „arwamine“, et Eesti iefeiswuse tunnistamisest „tegehtkult“ miingisugust tähtsust ei olla.

Di, oi, kui kahju, et Eesti kaitjepolitset kapp rahwaste liidu esitajateni ei ulata — Eesti kommunistiisi on alati selle eest proodud, et nad litlewad, et Eesti iefeiswuse tunnistamisest „tegehtkult miingisugust tähtsust ei olla.“

Kuna iefeiswuse tunnistamisest „tegehtkult tähtsus“ — h-ra Piipi teates — just sellepärast kaduma on läinud, et „kogu Eesti rahwas oma tahtmist on awaldanud, iefeiswaks jaada“, kas ei jaoks siis Piipi walitjuse tema „wõitluses“ iefeiswuse eest sel meel aidata, et mõni rahwakiht — niituseks töölised, tahtmist awaldaks, et Eesti mitte iefeiswaks ei jaoks! kapitalistlike walitjused ju wäga armastawad wastu tööliliste klassi tahtmist tabitada ..

Alga — peama arwama, et ka see et aitaks, sest Eesti iefeiswuse küsimuse määrab Londonis ja Pariisis ära — n. n. Wene küsimus. Rahwaste liidu esitajad, s. o. juuritikide walitjused, ei taha oma wahetorda rikkuda Wene walgetega, keda nad ikkagi Wenemaa peremeesteks peawad, kangekaelselt uskudes, et nõudgude wõim siiski langeb. Wene walgete teenimine on rahwaste liidu esitajatele sõnad suhu pannud, et de jure tunnistamine „ainult“ miitingu „kõneaineks“ wõib olla. Ja jedambõida kujumeb seisutard järgmitena: iefeiswuse „kõneaine“ on oma oiktarbe Gestis täitnud — todantus on kurnamise süstemi Gestis maksana pannud ja rahwaste liidu esitajad lausumad h-ra Piipile: kurnate? tahtud teie kodanufell paifumad? walitjus küllalt tugew, et tööliliste rahulolematust sõjaseaduse abil alla suruda? mida tahate siis weel iefeiswust?, teie tahtmine on teie taewartik!

Ja — tõesti, nende tahtmine on nende taewartik!

Minemal juwel tuli J. Postka Pariisist koju. Siks olid liitriigid Koltshaki tunnistanud, ja Koltshak tarulutas meid Balti maakonnaks. Jaan Tõnisson aga teatas J. Postka kojutuleku puhul ajutawaks loigus, et Eesti jeksmat iefeiswuse suhetes „hääde lootuste tähe all“. Tahtmata tuleb küsimus hunkelt: miks tuli Hans Piip niitid Londonist koju? Kas oli jälle mõni „hääde lootuste“ täht kompassiks Tallinna poole? Hans Piipi jutujamitine „Waba Maa“ kaastöötajega ütleb meile, et selle küsimuse peale eitawalt wastata ei wõi.

Kas sellega et olegi seletatam, et „me“

valitsuse välispoliitilises programmis jutt on Väine-Euroopast? Inglis-Prantsus-Itaalia liit on silmnähtavalt tõhene-
mas. Wastolu Prantsusmaa ja Inglismaa vahel areneb tähtsates vastoluga Inglis-
maa ja Põhja-Ameerika ühendatud riikide vahel. Inglismaa ja Jaapan — Ameerika ja Prantsusmaa vastu! Niiugune töötab olema riikide ühendus jelles arenes ilma-
sõjas, mida kapitalistiline maailm inim-
konnale walmistab. Kas tahab töbera-
kondline walitus otsida iseseiswuse tunnus-
tamist käära-Valste riikide juures —
Skandinaawias, Poolamaal? — Et siis
jeda tunnustamist leida ka käärijate
juures Londonis? Wene küsimuse lahene-
damiswiisist oleneb Eesti iseseiswuse tun-
nistamise küsimus. Wene küsimus aga on
rahwuswahelise proletariaatse revolutsiooni
küsimus. Ja selle heitluse arenemis-
käigus saab Eesti iseseiswuse küsimus kui
rahwuswaheline küsimus veel mitme-
keskseid järkusi läbi tegema.

Mitte wähem diplomaatiline et ole h-
ra Piipi keel, kui ta jutustab, et Eesti on
rahwaswahelisest krediidist ilma
jääku d. Põhjus seepärast — mitte „kogu
Eesti rahwa tahtmine“, waid Eesti hilgaw
majandusline seisukord. Seda seisukorda
hinnatamast „wõrdlemisi kõrgemast kui
Poola ja weel mõne teise riigi (kas Wrangeli
?) oma“, jellepärast olla kreditt üle-
stigne. Herr Piip! See kreditt saab ka
Poolale warsti illekigeks, kui Poola nõu-
kogude Wenemaaga „lõpulistult“ rahu teeb.

H-
ra Piipi juhatamine paljastab
suurriiklasi haiklasid. Nad
„aitasid“ Eesti, Väiti ja teisi riiklasi, kui
need nõukogude Wenemaaga sõja ajal
seisid. Nad aitasid Poolamaad, aitasid
Wrangeli! Londoni ja Pariisi börse-
hinnangad kauplemas inimsestihaga. Nad
ostawad teda tunnide kaupa üles Wenemaaga
piiririkidest ja — jeda nimetatate kord
„aitamisteks“, kord — rahwuswaheliseks
krediidiks“. Me — kääri- ja kääri- „abi“
eest ja liikumise ta kääri- ja kääri- tagasi.

Eesti wabariigi wahelkord nõukogude
Wenemaaga jätab nii mõndagi soowida
üle, ihagi kui arwesse wõtta, et see — kodan-
line wabariik on ja tema naaber — prole-
taariline. Peatame simekohal ainult nende
kõrgete juures, mis „Waba Waa“ on awal-

damud, ja nimelt, et auriku „Saratowiga“
on tahetud paar tuhat Wene walgeaarlasi
Laskimast Wrangeli juure saada, mis aga
Wenemaaga nõukogude wabariigi esituse
wahelise seaduse tõttu ära jäänu d. Etis
läinud need walgeaarlased üle Väiti piiri.
See siirdis Jaan Lõnniõni isewalitsuse
aegu. Kas on jellel niisid lõpp peal? Kas
töberakondline walitus Wrangeli, Pe-
ljura ja Poola agentide tegewuse Eesti
ära lõpetab? Kõikida ei tule mitte jeda,
waid — kas tuleb Londoni kaudu uus tehti-
mine Eesti mi ja mi mi tu tuhat Wene
walgeaarlasi mobiliseerida mõne Wrangeli
jooks. Eesti kodanline miit on In-
glise käära-Valste riik ja see on olustaw.
Kui jutt on Eesti wahelkordade äramäära-
misest nõukogude Wenemaaga. Misugune
tõlliste poliitika see küsimuses olema
peab, see on ilma pikemata selge!

Nuudiseks on need sõnad töberakonna
walitsuse programmis, mis töotawad „järe-
järgult sõjaseadust ja erakorralisi wõlutusi
ära kaotada“ ja „harilikku seaduslikku
korda maksma panma“. Sõjaseaduse ära-
kaotamine? Sõjakohtute ära kaotamine?
Sõjaministri, siseministri, siseministri ülema,
diwisiõnlemate, kaitsepoliitset erakorraliste
wõlutuste ära kaotamine? Mida see ure-
nagu tähendab? Mäletame, kuidas sam-
bana seisis hädaõks, et kõik wõim olewat
komendantide ja walitsuse komis-
sariide kätte koondunud! See oli Väiti
demokraatia õis. Aga komisjarid ja ko-
mendandid kaotati „järe-järgult“ ära. Kuid
— asemese lastusid teised walitsus-
wõimud samawoluga, millel
„harilikku seadusliku korraga“ nõhtawasti
niit wähe üht oli, et niit niit uuesti on
waja jeda „harilikku seaduslikku korda“
„järe-järgult“ maksma panema hakata.
Ent, jälle seisab pöewakorral wõimude
rimetuste ümberriistimise! Wanale risti-
kale antakse uus nimi — „järe-järgult“...

Niiugune on selle „uue“ walitsuse po-
litiline program. See on wana
programm, tööraha üle walitsuse pro-
gramm. Tõllisteksil tuleb selle walit-
suse wastu leppimata wõitlust pidada, nagu
iga teise kodanlike walitsuse wastugi.

M. N.

Kuldkalad, kuldrublad, kuldonud.

Cesti kodanluse tahtmine oli ja on wist ka praegu, et tema riigist laaks juur kaubakäibepidurboom — Väänest ja Ameerikast nõukogude Wenemaale. Kaup aina wurab transiit-teed Tallinna sadamast Wenemaale ja see wahetalius täidab mitte ainult Lutrud, pungad, kaupad, waid ka jalwed — müübagi mitte oisefohe wiljaga, waid kõit-sugu walumaga. Selle eest aga saab osta Ameerikast niisuphiili ja pekki ning tagatipuks üks üps eht Prantjuse konjakit.

Sinna — tulewase Cesti wabasadama silla otta peale — ahus Cesti kodanlane juba siis kuldkala õngitsemis, kui Seckenborff alles tulemata oli. Mis aga kuldkala on, jeda me teame mulnasjutust! Kui ta õnge otja satub, siis täidab ta kõik õngitseja loomid, aga lõppude lõpuks lõuab see õnnelind, kes kuldkala püüab, ikkagi lõhke küna juure wälja . . .

Tehti Tartu rahu ja Cesti lehtedes kiideti Cesti meeste tarkust. „Me“ saawat endale müüd monopoolse seisnorra kui ainuke aten, mille kaudu nõukogude Wenemaale wälisilmast wärsket õhta saab. See seisnord oli ka tõesti monopoolne. Aga — mis tulemata jäi, see on transiidi kuldkalafel. Isegi raudteed ei saa oma wäljaminekuid hõldekuleteft katta, waid annawad sel aastal kaugeft üle 100 miljoni marga puudujääki. Kümnekond spekulatiwseid haikalu on kümnekordseteks miljonaärdeteks tõusnud. Aga — see on ka kõik, mis Tartu rahu Cestise transiidi suhtes tänini on annud.

See tuli sellest, et Ingliste wälksminister lord Curzon ikka weel Wene wälksajade rahwatomisjariga sekkimees Ihtihheriniga raadiwawieluusi peab, kaubawahetus aga kätina ei saa, kuna blokaad tegelikult edasi testab. Wahpeal aga on nõukogude Wenemaa ka Läti ja Soomega rahulepingu teinud ja nendel riikidel on ka oma lju selle transiidi suhtes. Muudkui Piibawi sadam ja Piibawi-Modskwa raudtee ühest poolt, Hangö sadam ja Hangö-Seltingi-Peterburi raudtee — teiselt, on juured wõistelejad Tallinnale, kellel ainult Peterburi raudteehhendus on. Mit wõib siis Cesti kodanlane eestkätt kuldkalafest päris Cesti wahadusega edasi õngitseda, istudes oma wabasadama silla peal, mis weel ehitamaia.

Tartu rahu andis Cesti walitsusele 15 miljoni kuldrubla. See pidi Cesti

marga kurssile kindla põhja panema ja mitmed nupulad mehed lõtkasid wälja arwama, misugune profient paberimarkadest müüd kuldrubladega taetud on. Reid arutusel wõis weebuaris ja märtsis igas Cesti ajalehes leida. Kuid — kes neist arutustest ei hoolinud, see oli Cesti marga kurss. See lõi nii jõhkralt üle aisa, et tsamaalised kodukaswanud majandusteadlased waitisid ja õperus kullajondist unustuse hõlma waitus. Siis nättas Joon Löwisson, et ta tõesti „tegnusimas“ mees on ja müüdis kolmandiku sellest riigikullast wäljamaale.

Seega on kuldrubla oma troonilt tõugatud ja on samasuguseft kaubaks saanud, nagu kõik muu kaupki. Aga 5 miljoni müümine jättis Cesti marga kurssi tserada kätina — ta aina langeb . . .

Kui joda weel kätinas oli, siis oli Cesti kodanlusele awitajaid palju. Oli Ameerika kuldonu, kes „Newallie“ eestkostmisele Cesti walitsusele kaupasid wõlga andis. Oli Ameerika kuldonu, kes — kinki andis. Oli Ingliste ja Prantjuse ja Soome kuldonud, kes päris raha Cesti walitsusele laenasid. Kui suur see kreditt oli, see on saladus, mida lihtkodanikule teada ei kõlba. Aga selles riigi 1920. a. kulude-kulude eelarwes, mis nagu Tallinna linn walgis walutis ei saa, seisab: Kulud. Rahaministeerium — riigi wõlgade protsendid: 258.000.300. Meie ei tea, kui suurt protienti kuldonud wõlawad. Aga — 5% ei ole palju arwatud, wististi on see % kõrgem. Siis saaksime ligi 5200 miljoni riigiwõlga. Aga kui rahaministeerium riigiwõlgade protsendi summa Cesti walwuta ametliku (rahaministeeriumi) kurssi järele on arwanud (mis wäga tõenäoline on), siis on riigiwõla summa tõepoolest 4—5 korda suurem ja teeb 20—25 miljardi Cesti markades wälja.

Tänawune riigi eelarwe puudujääk on ligi 2 miljardi. Aga kui herra Ants Piip wäljamaalt tagasi tuli, siis ütles ta, et Cesti saawat omaga läbi, ja sellepärast polka tal rahwuswahelisel krediti wajagil ka rebane ütles kord midagi farnast, kut ta wiitamarju kätte saama ei ulatanud. Rebane — rebafeks, aga kuldonude ajajärg on mühkas!

Häda ei seija mitte üksnes selles, et Cesti oma hõlmedu wäljameega lasakaalu ei saa, waid wiimane esimehest kau-

gele maha jääma kipub. Jaan Tõnisson ju figitab niisugust fiske-wäljameo „taja-kaalusi“, et iga taskulunnstrik oleks wõimund kade olla. Aga Cesti marga kurjs on ambuflit ja jäi ka siin ihearwamise juure, l. o. jattas langemist. Mitte ainult sellepärast ei ole see nii, et Cestil wäljamaale (sifjewes eest) rohkem maksta on kui wäljamaal — Cestile (wäljameo eest). Nime-tame siin mõned teised tähtsamad tegurid.

Maafjaduse põhjal makstakse parunitelse kasu inventaari eest. Ka kõik muu isiklik wara (hõbe- ja kuldasjad, mööbel, majad jne.) jäeti parunitelse. Need aruandwad selle wäliswaluutaks ja rõhuvad niuwtisi Cesti marga kurjasi alla. — On ju tuntud see Jaan Tõnissoni paljastus, et isegi turumajad nõelsterlingid ülles ostamad ja sukajääres hotamad. — Kaupmeeste hirm revolutsiooni ees, mis meid keelab raha panta panemast, suurendab Cesti markade hulka rohkem kui see muudu oleks ja Cesti mark otsh, mis peale hakata! Oletatse jällegi wäliswaluutat jne. Hirmuga töörahwa revolutsiooni ees on seletatam ka see, miks riigilmenud (wõidulaen) ei õn-resta. See sunnib ikka jälle rahatriiki-pressile täit auru peale panema.

Selle Cesti markade aputuse jekka kos-tawad siis merehädaliste hüüded ja näida-takse förmega — ölekõrre peale, mis appu-arijest päästma peab: „Waja pinewat tööd teha! Waja tööwõljalust tösta!“

Cestil on waja nõõpnõelu, kahwitid, õrnblusmasinaid, lampisid jne. jne. — asju, mis iga le inimesele tema igapäewase elus waja. Tshkem siis pinewalt nõõpnõelu jne., kui ühtegi sarnast töökodagi ei ole, rääkimata wabrikust! Uute tööstusettewõtete signemine läheb enam kui wiisalt, kuigi majanduse illesehitamist seda enam räägitakse ja kirjutatakse. Pea-põhjuseid on kolm. Cesti kapital arwab paremaks spekulcerida kui tööstuskapita-liks muutuda, sest marodõõrimine toob rohkem „puhast“ kasu. Ja — teifeks, kust saada neid masinaid, kui berwes ilmas tööstuse kriis! Kolmandaks — wäliswa-

lunta kallidus teeb tööstusettewõtte asuta-mise kulud hülgajauraks.

Madala rahakursiga maa, kus kodumaa-line tööstuskapitaal paifuks, — ei jeeju-gust imet leia selle maatera peal! Ega madala rahakursiga maal on tööstuse la-gunemine ja — teifeks, tööstuse laugemine kõrge rahakursiga maa kapitalistide kätte. See sünnib Sakamaal, Austrias, Ungaris, Tshheo-Slowaτίας, Hugo-Slaawias, Balkani poolsaarel ja — isegi Prantus-maal. Soomest, Poolast ei maksa kõnele-dagi! Ja seal on, mida ahnitsejal hülgat-ettewõttes, kiwisse ja metalli kaewandused. Siin aga — põlewkiwi, milles üle 30 prots. weit! Waat, kus selle kaladuse wõit, mis me ikka veel nii kangesti ihefeiswad ole-me ja keegi meid weel maha pistnud ei ole, tulles Londoni ehk New-Yorgi kõrjelt. Waid Jaan Tõnisson on peategi veel ko-dumaa-lise tööstuse figitamise poliitikat ajanud berwe aaska. 30 prots. weit põle-was kiwis ja kuumetõnd behaseid, kellel koorekainet ei ole. See on Cesti ihefeis-muse reaalne aluspõhi tänini õlnud. Ei ole raswast suutäit siit saadal. Sellepärast kipuwad siia ainult Londoni paadiakused kuldõnud. Inglise jostidone suurkapitalist-line walitusus aga ei ole selle paadiakuse ka-pitali heaks (wähemalt kuni Ants Wiipi tulekuni) Tallima näpimäiteid arnud. Aga see filmapilk tuleb. Ja siis saab ab-nult hirm töörahwa revolutsiooni ees Cesti kodanlusi kogasi hõidma wastasrin-da ajumast suurriiklisele imperialistilisele ahnitsemisele.

See ränk majandusline kiskitus, mis kogu oma raskusega töörahwa peal lasub, et wõi lahendatud saada kapitalistilise kor-ra n. n. illesehitamise teel. Kapitalistiline Inglisemaa ei ole oma a s u m a a d e l k u-nagi tööstust arendanud, waid on igahigu-seid katseid ses shtis lämmatanud. See teeb „illesehitamise“ Cestis weel lootuse-tumaks ettewõtteks.

Ainult töörahwas wõib selle illes-andega toime saada. Aga ennem tuleb kodanlusele uimastawalt förmede pihta anda!

W. W.

Sõna on sotside partei keskkomiteel.

Egauris mäletab seda walitjuse kriisi, mis juulis neli nädalat kestis. Egauris mäletab, kuidas töö- ja rahwaerakond mõl-

lasid. Selle kriisile tegi lõpu sotside rühma hääletamine Jaan Tõnissoni walitjuse poolt asutatavas kogus. Selle kriisi kõige

Kõrgem tipp oli hale ja armetu etendus afutawas fogus, kus Birki rahwaerakond-
lik „töökabineet“ enamust ei saanud.

Peale jeda etendust kutsuti sots Mikkel
Martina välisministeeriumi — rahwaera-
kondlik — Ado Birki ministeeriumi ja
talle makseti seal 300.000 (kolmjada tuhat)
Gesti marka tema (j. o. M. Martina raa-
matukele „Sittland und Esten“ („Gestimaa
ja eestlased“) teistesse keeltesse „tõlkimise-
õiguse“ nõõrandamise eest. Sellekohase

nõõndamise olt M. Martina juba mõni kuu
warem walitfussele annud, aga asi ei rih-
kunud.

Mõni päew hiljem hääletas sotside
riikhu Jaan Tõnistoni uneksti peaminist-
riks ja Ado Birki välisministriks... Meie
küsimine sotside partei keskkomiteelt: mis
mõju avaldas selle hääletamise peale mai-
nitud kolmesaja tuhande wäljamaksmitse
Mikkel Martinale — sotside partei ju-
hile???

Mispärast on sotside nummer walimistel 2?

Kahe paikne on sotside politika ja taktika.

Kahe otsaga on iga sots suur ja wäike.

Kahe pere koer iga sotside kõne ja kirjandus.

Kahe tooli wahel istub kogu sotside partei.

Iga kodanlane on tööliste waendlane.

Kahe kordne waendlane on sotside partei.

Sellepärast on selle partei nummer 2.

Sellepärast ei hääleta ükski tööline sotsidele.

**Hääletagem Tallinna Ametiühisuste Kesknõukogu
nimekirjadele.**

Teadaanne.

Tallinna Ametiühisuste Kesknõukogu teadustab sellega, et reedel,
12. nowembril s. a., S. Karja tän. nr. 18, suures saalis, saab ära peetud

Rahwa kõnekoosolek muusikaga.

Kõnelema saawad Ametiühisuste Kesknõukogu esitajad, muuseas
wärskem demokraatliste wõimumeeste ohwer sm. Soans.

Algus kell 6 õhtul.

Ärgu ükski seltsimees puudugu sellest koosolekult.

Wastutaw toimetaja: Jüri Liwas.

Wäljaandja:

Tallinna Ametiühisuste Kesknõukogu.